

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Naročnina znaša
za vse leto 24 K. pol leta 12 K. 3 mesece 6 K. — Na naročbe brez doposlane naročnine se uprava ne ozira. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista

UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18. (Narodni dom.)
Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.
Poštno-hranilnični račun št. 652.841.

Mir sklenjen.

(Brzobjavne vesti.)

LONDON 30. »Reuterjev biro« poroča iz Portemoutha od 29. t. m.: Uradni zapisnik današnje popoldanske seje ima nastopno vsebino: Na konferenci, ki se je v. s. l. danes popoldne, se je vršilo posvetovanje o podrobnostih mirovne pogodbe. Sklenilo se je, naj posamezne določbe izdelata profesor Martens in svetovalec japonskega ministerstva znanjih stvari Dennison in sicer naj jih dovršita čim prej.

PORTSMOUTH 30. — (Reuterjev biro.) Pričakuje se, da bo mirovna pogodba do konca tega tedna dovršena. Witte je izjavil, da je bila ta pogodba v zapisnikih seje v resnici že sestavljena in da je samo potreba, da se menja besedilo. Dodana je bila nova klavzula, ki predvideva trgovsko pogodbo med Japonsko in Rusijo, pri kateri živa vsak obeh narodov prednost največje ugodnosti, ker obsega ta klavzula princip odprtih vrat.

PETROGRAD 30. Pogodba glede Sahalina obvezuje toliko Rusijo kolikor Japonsko, da ne smeti otoka utrditi v strateške svrhe ter obvezuje Japonsko, da ne utrdi moriste čine La Perouse med Sahalinom in Hokodete.

LONDON 30. »Morning Post« poroča iz Portsmoutha: Japonci so uradno objavili, da se ima otok Sahalin razdeliti pri 50. stopinji širjave. Meje se točno določijo v mirovni pogodbi. Ravno tako proglašajo Japonska uradno, da ne dobi nikakega denarja, razen pravih stroškov za oskrbovanje vojni ujetnikov.

LONDON 30. »Morning Post« poroča iz Portsmoutha: Današnje vedenje Japonske je bilo njen odgovor z ozirom na žolto nevarnost. Rusija si je nedvomno priborila veliko diplomatično zmago, ker je v resnici izsilila, da je Japonska vprejela nje lastne pogoje, zagotovila si je mir, ne da bi bilo treba za to plačati in le moralna zmaga ostane na strani Japonske.

PARIZ 30. Kakor je »Matin« zvedel iz Portsmoutha, je Witte na razgovoru z nekim poročevalcem izjavil, da je mir za Rusijo časten. Rusija ni privolila v nikake koncesije, ki bi bile škodljive nje časti in njenim interesom. Menil je, da bo sestava besedila pogodbe zahtevala še nekoliko časa, kar Japonci počasi postopajo. Nobeno vprašanje, o katerem se je treba pa še posvetovati, ni tako, da bi zamoglo onemogočiti sklep miru. Mir je sklenjen in bo tudi podpisan.

PARIZ 30. Vsi listi izražajo svoje posebno veselje o sporazumu, ki se je doseglo med mirovnimi pooblaščenici, ter pripisujejo

ugoden izid pogajanj inčijativi predsednika Roosevelta, katerega zelo hvalijo.

PORTSMOUTH 30. Od strani japonskih pooblaščenec je Sato izdal nastopno izjavo: Od začetka sem je radi končne določbe otoka Sahalina in radi vojne odškodnine vladalo absolutno nesoglasje in ne le ena, ampak obe tački sta večkrat stavili v nevarnost ugoden zvrstek konference. Japonski cesar je, ustrežajoč zahtevam človečnosti in civilizacije, pokazal duh popočne sprave ter je v interesu miru pooblastil svoje mirne odposlance, naj opuste zahtevo po vojni odškodnini ter raj privole v delitev Sahalina in v one določbe, ki jih zamoreti vprejeti obe stranki. Na ta način je cesar omogočil, da se je to znamenito delo ugodno izvršilo.

PARIZ 30. Witte je glasom neke brzobjavke izjavil, da je bila včeraj sklenjena tudi rusko-japonska pogodba na temelju največje ugodnosti ter posebna pogodba glede obrata vztočno-kitajske železnice, katere upravo da prevzame Japonska.

BEROLIN 30. »Norddeut. Allg. Ztg.« pozdravlja najtopleje poročila o sklepu miru ter meni, da zahvaljuje Rusija izid mirnemu vztrajanju carja Nikolaja in njegovih svetovalec v Petrogradu ter pooblaščenec v Portsmouthu; v tem ostaja zaupanje pripoznanja odporne sile, ki ostaja Rusiji vzelo vsem nevarnost. List sklepa z besedami najtoplejšega priznanja deavnosti predsednika Roosevelta, da je sklenjen mir.

OYSTERBAY 30. — (Reuterjev biro.) Predsednik Roosevelt je rekel v svojem odgovoru, ko sta mu Witte in baron Rosen priobčila sklep miru, da ne more njim in vsemu civilizovanemu svetu dovolj čestitati, da je mej njimi in pooblaščenici Japonske prišlo do sporazuma in da je na ta način zagotovljen mir, ki je na obe strani časten. Na vsaki način je predsednik odgovoril Komuri.

Brzobjavne vesti.

Cesarski manevri na južnem Tirolskem.

MEZZOLOMBARDO 30. Potodom današnjega obiska cesarjevega je bil t. g. jako bogato okrašen. Bilo je mnogo slavolokov. Na vsaki hiši je mnogo zastav, vences in drugih okrasov. Na glavnem trgu je prirejen šotor za vprejem cesarja. Tri kilometre dolga cesta do kolodvora je vsa v zastavah. Kolodvor je ukusno okrašen. Kmetstvo prebivalstvo je prišlo od daleč, da vidi cesarja. Neštvisno odposlanstev in stotnih strelcev tvorijo šalir.

ROMENO 30. Vojaške vaje so bile danes predpoludne dovršene. Cesar je zjutraj ob 5. in pol uri popoldne jahal iz Romena v Cavareno na višino S. j., da sledi vajam,

ter se je ob 10. uri predpoludne povrnil v Romeno, kjer se je ob 1. uri popoldne v dvornem jedilnem šotoru vršil obed. Pred obedom se je cesar dlje časa razgovarjal z italijanskim generalnim lajtnantom Bisesti-jem in poročnikom Piccioni-jem ter se je od njiju oprostil.

Solnčni mrk na Dunaju.

DUNAJ 30. Opozorjenje solnčnega mrka se je tukaj radi ugodnega vremena izvrstno posrežilo. Napravilo se je tudi več dobrih fotografskih slik.

Vas pogerela.

BUDIMPEŠTA 30. (Ogreki biro.) V vasi Bajesd (županija Hunyad) je pogorelo včeraj 27 hiš in 53 postranskih poslopij z vso letino. Škode je nad 80.000 K.

Angleška eskadra v Svinemünde.

SVINEMÜNDE 30. Med angleškimi mornarji in nemškimi delavci pristanišča je prišlo do več spopadov. Prebivalstvo se obnaša hladno nasproti angležkim gostom. Nemški pomorščaki ne smejo na kopno.

Perzijski šah.

VICHY 30. Perzijski šah je včeraj popoldne odpotoval v Petrograd.

Nov načrt podmorskega čolna.

PARIZ 30. Glasom neke brzobjavke iz New Yorka je ameriški iznajditelj Lak ponudil nemški vladi nov načrt podmorskega čolna. Lak se namerava naseliti v Nemčiji.

O idrijskih šolskih razmerah in slovenskih učnih knjigah.

(Dopis.)

Veliko se je že pisalo o idrijskih šolskih razmerah, a nekaterih nedostatkov se ni dotaknil nihče. Da je Idrija dobila poleg deške ljudske šole tudi n. ž. o. realko, ki se letos v prvepi svoji palači razširi z enim razredom v višjo realko, to je seveda čez vse hvalevredno. Da so deklški razredi ljudske šole dobili svoje vodstvo, da je potem tako deklška šola postala samostalna, to moramo tudi pohvaliti, izlaski ker čujemo, da se 6. razredna deklška šola razširi na 7. in prej ali slej tudi na 8. razredov. Vendar moramo grajati kompetentne gosposke, da se v tej točki ne ravna po tem, kar zahtevajo praktične razmere in kar veleljajo ministerški ukazi. Naredba naučnega ministerstva od leta 1883. priporoča k večjemu le 6. razredne ljudske šole. Kjer je pa potreba za 7., 8. razred, naj se osnuje povsodi meščanska šola. Idrija bi morala dobiti torej mesto 6., 7. in 8. razreda deklške šole 3. razredno deklško meščansko šolo. To pa terjajo tudi praktične potrebe. V meščanskih učilnicah je pouk temeljitejši in izdatnejši.

Absolventi in absolventinje meščanskih šol imajo tudi večje pravice do vsjih šol in do boljših stališč v praktičnem življenju nego mladine, ki je dovršila le splošno ljudsko šolo. Prvi ložje prestopajo na učiteljska, v trgovske in druge šole. K pošti, v trgovske in dr. cesarske in necesarske urade se sprejemajo običajno najraje mladeniči in mladenke, ki se morajo izkazati, da so dovršili meščansko šolo z dobrim vspehom.

To smo hoteli opomniti glede urelbe idrijske deklške učilnice.

Pa tudi glede idrijske realke moramo opomniti nekaj, na kar nas je opozorilo to, kar je pisal te dni jeden ljubljanskih dnevnikov. Kakor znano, idrijska realka ni čisto slovenska, kakor bi človek mislil. Že nižji razredi imajo nekako pri polovici učnih predmetov nemščino za učni jezik, čeravno je odločno slovensko idrijsko mesto ustanovilo to šolo, ki jo tudi vzdržuje z ogromnimi stroški. Temu ni toliko krivo dejstvo, da za vse predmete še ni slovenskih učnih knjig. Vzrok temu je tista neumna bojazen, da bi se dijaki premalo nemščine naučili, ako bi učili nemščino samo kakor predmet. Drugi vzrok je pa ta, da bi realka ne dobila pravice javnosti, ako bi se ne učilo toliko predmetov v nemškem jeziku, kolikor se jih je do zdaj predavalo v tem jeziku. Toda neumestno bi bilo, ako bi se pritoževali radi dosedanje uredbe idrijske realke, ki je v rokah dobrih slovenskih pedagogov. Grajati pa moramo to, da bodo višji razredi, kakor se je čitalo v »Slov. Nar.«, čisto nemški, češ, da ni slovenskih učnih knjig. Krivdo pa, da jih ni, predhaja ta list slovenskim profesorjem, ki baje še niso spisali knjig. Ta pa dela ljubljanski dnevnik slovenskim profesorjem vsaj nekoliko krivice. Da Slovenci ne napredujemo v stroki slovenskega srednjega šolstva in slovenskih srednje šolskih knjig, temu je kriv politični sistem na Kranjskem, ki skrbi, da glede višjega šolstva ostaja tisti večni »status quo«.

Ta »status quo« ne dopušča, da bi se ljubljanska realka, ki glede zakonodajstva spada v področje deželnega zbora kranjskega, vsaj nekoliko poslovenila. Ta »status quo« ne dovoljuje, da bi na ljubljanskih učiteljskih vsaj polovico predmetov učili v slovensčini. Ta »status quo« zabranjuje, da nista ljubljanska višja gimnazija slovenska, marveč čisto nemška. — Ker žale torej na višjih mestih, na c. kr. vladi, da vse te šole ostanejo nemške, ker se na teh mestih Slovincem niti slovenskih meščanskih šol ne privoščajo, zato pa tudi ti merodajni faktorji (t. j. c. kr. deželni šolski nadzorniki) ne vspodbujajo slovenskih profesorjev, da bi pisali slovenske učne knjige, ne vnešajo slovenskih založnikov, da bi jih zalagali in

PODLISTEK.

2-5

Prokletstvo.

#godovinski roman Avgusta Šenoa. — Nadaljeval in dovršil I. E. Tomič.

Prevel M. O.—6.

Gospod Ahacij Prodanič je bil preko vsake mere nesrečen in se je jezil na svojega sina Mikiča. Toliko da ga ni proklel, da je v tako važni stvari mogel toli grobo zagrešiti in storiti toliko zla, če tudi ni bila to njegova namera. Peklo ga je do dna duše, da Mikiča ni skoro nič ostalo od naravi starih Prodaničev. Ali kakor se je od ene strani jezil, tako se mu je od druge strani mladenič smilil. Saj je bila to njegova kri in ni hotel, da bi se izgubil in da bi zamrl njegov rod. Vedno se je nadejal, da se mu sin ukroti, da se oženi, da postane vsaj miran plemič, po katerem se pleme Prodaničev razplodi dalje in dalje. Družega dne v jutro je dal Ahacij Prodanič poklicati svojega sina pred-se. Sedel je pri oknu svoje sobe na ši-

roki leseni stolici ter zrl po savski ravnici. Tu pa tam se mu je čelo nagrbnilo, kakor da ga je nekaj zbadalo v srce. Sedaj pa sedaj mu je padla bistra solza na brado. Hkratu je začel zunaj korake. Osvestil se je, obrnil se in napravil strog obraz. Mikič je vsopil, stopil pred očeta in rekel, nagnivši kolena:

— Gospod oče, tvoja milost je zapovedala, da tvoj nevredni sin pride pred tvoj obraz. Tu sem po tvoji zapovedi.

— Pozval sem te, da, je odgovoril Ahacij ganljivim glasom. Oh, kako me boli srce, da te moram videti takega pred seboj. Hotel sem te prokleti, ne videti te več pred svojimi očmi, ker si mene in sebe silno osramotil, in to v času, ko gre za rešenje domovine. Da ni slepi slučaj vrgel bivšega bana Lučeneza v naš krog, da ga ni želja po maščevanju navezala na nas, pogubili bi se bili vsi, pa tudi sedaj nam visi meč nad glavo, kajti ženska, ki zna za to tajno, bo pripovedovala dalje in dalje in vsa stvar postane očitna.

— Ne, oče, je mahnil Mikič z roko, za to sem poskrbel jaz.

— Ti, ali kako?
— Ženska — sedaj ti povem — Lukrecija Cavadonijeva, morala je v spanju doznati o odposlancih kralja Trvdka in za naše namere. Gotovo ni vedela ničesar, dokler jej ni moja grešna bobota in omama izdala več. Ona je dovedla bana semkaj in hoteli videti sad svojega izdajstva, se je zavlekla v mojo sobo. A ko sem jaz, osramočen, prišel v svojo sobo, da se stnem v kot, da pozabim vse, tu je stala pred menoj Lukrecija. Oh oče, v tisti hip, kakor da so mi nohti rastle, v tisti hip sem podivjal kakor zver. Pred menoj je stala tista gladka, lepa kača, začetnica moje sramote. Hotel sem jej z nohti izkopati srce iz njenih prsi, da jej je vržem v ta krasni izdajski obraz. Na srečo sem nadvladal svojo jeko. V pravi čas mi je prišla dobra misel v glavo. Od Lučeneza ni nevarnosti, sem si mislil, on je zarotnik kakor mi, pak nas ne sme izdati. A od naših neprijateljev ne ve za tajno nikdo drugi nego Lukrecija. Lukrecija ne sme več v svet, tiko sem odločil trdno in odvel sem izdajalko v našo temnico, kjer še sedaj sedi.

— Kaj, Italijanka v naši temnici?
— Da, oče moj, ali tu ne sme ostati.
— Pa, kam žnjo?
— Odvedem jo v naš trdni grad Ribnik v visoko trdnjavo, od koder ni izhoda. Nočem si omadeževati roke s kačjo jej krvjo, da bi bil ubijalec, ali, dokler je živa, ne pojde več v beli svet. Ako sem zagrešil, kesam se globoko in nekoliko sem, mislim, popravil. Oče, v imenu Boga in v imenu našim prosim te, odpusti mi nevredniku, ki se je tu v prahu vrgel pred-te, dovoli, da dalje nosim tvoje ime. Hočem biti mož, cel človek. Nu, ako nisem vreden tvojega vemi-ljenja, reci mi in jaz pojdem v svet, da me tam najde smrt.

Ahacij je z obema rokama prijel glavo sinu in spustil svojo najo.

— Sin, Mikič moj, nosi to ime dalje, staro posvečeno ime Prodanič. Prizezi mi, da boš cel človek, da vzameš ženo, da nam rod ne izgine.

— Prizezam, oče, je zaklical sin in zakril svoje solze v očetovo naročje.

(Pride še.)

ne obečajo ne prvim ne drugim ne materijalne, ne moralne podpore. Kdo bo pa tudi riskiral, da bo pisal in zalagal slovenske učne knjige, če ni slovenskih učilnic dotične vrste? Je-li morda v poslednjih desetih letih deželni odbor kdaj na glas vspodbujal slovenske profesorje, da bi pisali slovenske knjige, da si je bil že pred 20 leti pooblaščen v to od deželnega zbora!!

Ljubljansko glasilo dela profesorjem krivico se svojim očitanjem, da škilijo v »Laibacher Zeitung«. Najraje p meta pred svojim pragom, naj se potrkra na prsa in spregovori »Mea culpa«. Pred vsem pa naj enkrat začne klicati na ves glas slovenski javnosti, kako je že skrajni čas, da se narod naš organizira v strogo opozicijo in za odločen boj proti c. kr. vladi, proti vladnemu sistemu na Kranjskem, ki Slovincem nič ne daje, Nemcem pa vse in še nekoliko po vrhu. Tako potreben je tak odpor proti vladnemu sistemu na Kranjskem, da bi ga morali (naš skupen odpor namreč) organizovati brez vsega ozira na domači strankarski boj!

MIR!

Trst, 30. avgusta 1905.

Consummatum est! Dovršeno je! Dan 29. t. m. bo debelo podčrtan v seznamu velikih zgodovinskih dogodkov. Senzacija, ki jo povzroča vest iz Portsmoutha, da je prišlo do sporazumljenja med japonskimi in ruskimi pooblaščenici glede glavnih principijelnih točk, je tem večja, ker je prišla nenadejano za ves svet. Situacija se je menjavala od hipa do hipa, vest se je podila za vestjo, vsaka prikazujoča položaj v drugačni luči — od žive boje nadobudnega optimizma do črnega pesimizma, dokler ni v zadnje dni poplolsoma prevladalo pesimistično naziranje. A tu je nenkrat v to črno sliko pal svetel žarek, ki nam je pokazal — sklep miru!

To se pravi, formalno mir še ni sklenjen in podpisan, ker je še rešiti več točk drugega in tretjega reda. Ali de facto je dan 29. avgusta prišel sklep miru.

Za sedaj se hočemo vzdržati vsake lastne sodbe. Čitatelji naj čitajo dole brzojavke. Tu posnemamo iz brzojavke nekatere momente vnaajosti, ki se nam zde značilni za utis, ki ga je napravil ta zgodovinski dogodek v Portsmouthu. Iz brzojavke posnemamo, da Rusi niso mogli prikriti svoje radosti, dočim so japonski novinarji jokali grenko, ko so zvonovi v Portsmouthu naznanjali mir. Mej tem, ko je množica povsodi prirejala Witteju burne ovacije, tako, da se je ni mogel ubraniti, se japonski odposlanci boje nemirov na Japonskem in je policija v Portsmouthu ukrenila posebne odredbe za varnost japonskega odposlanca Komura. Splošna sodba da je ta, da je ruska diplomacija izvajala veliko zmago.

Listi povdarjajo posebno, da nikdo ni pričakoval tolike odlojaljivosti od Japonske, da bi odnehali in se odpovedali zahtevam: po vojni odškodnini, po odškodnini za polovico Sahalina, ki ima ostati Rusom, po interniranju ladij in — to se posebno naglašča — po obvezi Rusije, da ne bo vzdrževala na skrajnem Vzhodu več pomorske sile. Nu, londonski list »Times« prinaša neko vest, ki nam bržkone najbolje pojasnjuje vzrok japonski odlojaljivosti. Zdi se — pravi rečen list — da zadnje dni pravi japonski pooblaščenec ni bil Komura, ampak finančni agent Japonske Kaneko. Ta da je preko markija Ito najbolj uplival na sklepe mikado.

Tega dejstva si pa ni lahko močno tolmačiti drugače, da je bilo finančno položeno Japonske, ki je z največjo težo pritiskalo na sklepe sicer neizprosne gospode v Tokiju. Če je že dejstvo, da je ravno Amerika poprijela inicijativo za mirovno konferenco vzbujalo misel, da so Japonska in njeni upniki tisti, ki žele miru, pak se nam ta misel spreminja v trdno prepričanje ob vesti, da so finančni krogi ameriški upivali na japonskega cesarja, naj vsprejme Wittejeve predloge. Kakor rečeno: svoje solbe si ne upamo še izrekat in treba čakati, da pade več luči na dogovore v Portsmouthu. To pa tem bolj, ker neke vesti nekaj namigujejo, da se je utegnilo na konferenci zgoditi kaj, ki se odteza javnosti in ki bo odločilno za bodoče razmerje med Rusijo in Japonsko.

Razporeženje na Japonskem.

Londonskim »Times« so dne 29. t. m. sporočili iz Tokija: Soglasno in z ogorčenjem odklanjajo listi nadaljne koncesije ter vprašujejo, bodo-li vapehi 18 mesečne vojne izgubljeni v konferenčni dvorani?

Mnogo listov graja vlado radi nje popustljivosti; drugi se nadejajo, da se valed trdovratnosti Rusije konferenca razbije. Veliko število listov pozivlja na ministerstvo, naj takoj odpokliče odposlanca.

Italijani in vseučiliško vprašanje.

Včerajšnji »Indipendente« razpravlja z vidno nevoljo o tem vprašanju in meni, da se isto pojstruje in zamotava bolj in bolj. Italijansko javno menenje da se ne zanima več toliko za namene vlade, kolikor za vprašanje, kaj so storili in niso storili oni, ki so poklicani za direktno akcijo, da bi se bilo vprašanje rešilo na način, kakor je hotela italijanska liberalna stranka. Društvo »Patria« da se je zapelo v jako neprijetno zagato, ker se je slepo udajalo vnaajim uplivom. Ali ni smo »Patria« — nadaljuje »Indipendente« — ki je prša v kritičen položaj. Tako se godi tudi nekaterim italijanskim poslancem, ki se vedejo dvoumno in neiskreno. (Tu misli menda laško glasilo izlasti nekatere tiroleške poslance, ki so sicer tudi kričali »Trst ali nič«, ki pa bi se prav radi zadovoljili tudi s fakulteto v Trentinu). Tem da je v nujno dolžnost, da hitro pojasnijo svojo pozicijo.

»Indipendente« želi, da bi shodu v Rivi sledil shod v Trstu. Tu naj bi prišli do konkretnih in praktičnih rezultatov in naj bi poslanci odkrito in neravnost govorili. Nam teče sedaj — pravi rečeno glasilo — voda v grlo. Ako se Italijani nočejo potopiti, si morajo najti točko, oporno točko. V slabši položaj ne bi bili mogli priti ob vseučiliškem vprašanju, nego je ta, v katerem se nabijajo. To naj pomislijo politični možje, ki nosijo odgovornost za sedanje situacije. Če bodo hoteli nadalje vstrajati v svojem molku, če se bodo hoteli tudi nadalje — kakor do sedaj — izogibati vsaki izjavi, če bodo dopuščali, da bo javno mnenje še nadalje ugibal to in ono: ne bo to v soglasju z njihovim dostojanstvom kakor mož in patrijotov. Naj govore torej in naj pojasnujejo!

To je prava jeremijada, ki jo je napisalo italijansko radikalno glasilo. In vendar je moralo tako priti. Kder trdovratno hodi po poteh, ki ne vodijo proti cilju, ta mora zaiti. Mi smo jim prorokovali neštivilnokrat, da po poteh, ki križajo poti Slovanov, ne pridejo do vseučilišča v Trstu. In nič naj se ne čudijo, ako italijanska javnost in poslanci postajajo nedisciplinirani in da njihove manifestacije ob vseučiliškem vprašanju začenejo iti v navekrižje ena z drugo. Načrt, po katerem so šli v boj za svoj vseučiliški postulat, ni upošteval realnih razmer. Ker »Indipendente« že želi konkretnih in praktičnih rezultatov prihodnjega shoda v Trstu potem mu budi povedano zopet in zopet, da najkrajša pot do cilja je — sporazumljenje se Slovani.

Znameniti pojavi iz tabora socialne demokracije.

Naj se obračamo, kakor hočemo in naj motrimo delovanje in snovanje na kateremkoli polju, vedno in vedno se uverjamo, da nam je narod češki prevak. To velja tudi za — snovanje in gibanje socialne demokracije.

Mi smo v tem listu dokazovali neštivilnokrat, da je socialna demokracija v Avstriji — zavedena v to po dunajski centrali — zavzela povsem napačno, krivično in lahko rečemo tudi: nelogično stališče nasproti borbam med posamičnimi narodi v Avstriji. Opetovano smo naglašali, da to ne odgovarja tistemu principu jednakosti, ki ga ravno socialna demokracija vedno naglašča na vsem svojem nastopanju, ako ona z neizprosnim ortodoksizmom s limine odbija in oboja idejo tolike etične in kulturne sile, kakor je ravno nacionalna ideja. Kajti le oni, kdor absolutno noče videti, ne vidi, kako oplojevalno deluje ta ideja — ki je pa ni smeti zamenjavati s fanatičnim šovinizmom — za ves kulturni razvoj in napredek vsakega naroda. Osebito smo mi vedno obžalovali, kadar-koli socialna demokracija ni hotela delati razlike med borbami narodov, ki se bore za življenske pogoje, in borbami

narodov, ki brezvestno izrabljajo svojo premoč v ta namen, da bi še bolj utrjali svoje nadvladje in da bi manje srečne in po njih od nekdaj zatirane narode še bolj pritiskali ob tla s surovo silo, da bi jim tem laglje kratili vsako sredstvo za osvobodjenje in da bi jim tudi nadalje dušili sleherni svobodni dih. Iskrenim obžalovanjem smo opazili v raznih polemikah, ki so jih vodila socialna demokracijska glasila, kako so z istimi izrazi označala borbe narodov za svoja nacionalna prava, torej za svetlo pravico in resnico, in borbe narodov za princip — enakosti, superiornosti, cziroma inferiornosti, torej za najlutejo in najkrutejo krivico. Socialno-demokratskim glasilom slovenskim so bili n. pr. italijanski nacionalisti, ki so sinovi naroda, saturiranega skoro v vseh pogledih, istotaki in nič slabši šovinisti nego slovenski narodnjaki, sinovi naroda, ki mu še celo ljudsko šolo kratijo. Vedno smo naglašali mi, kako krivična je zahteva, da bi narodi, ki še nič nimajo, odnehali od borbe istotako, kakor narodi, ki so beati possidentes. Taka zahteva nikakor ne odgovarja načelu nepristranosti in enakosti, kajti odnehati od naše strani bi pomenjalo pripoznanje statusa quo in privoljenje, da ostane kakor je.

Ker pa to sedanje stanje involvira največ krivice, bi mi, ako bi odnehali od borbe, privolili, da to stanje skrajne krivice ostane dalje in postane definitivum. A to bi bila na tlačeni slovenski strani kapitulacija, na favorizirani italijanski pa triumf — njihovega nacionalnega šovinizma.

Vidimo torej, da obojanje narodne borbe brez razlike, jo-li bje narod, ki je tlačen, ali pa narod, ki tlači, nikakor ne odgovarja principu nepristranosti in enakosti, ampak pomenja v svojih praktičnih efekti kričečo pristranost na korist tistim narodom, ki so bili tako srečni, da so si že zagotovili vse pogoje za življenje in ki hočejo biti v svoji objestnosti narodi — gospodje. Nu, mi bi menili, da istotako, kakor ne odgovarja principu pravičnosti, svobode in človeškega dostojanstva, ako se človek postavlja nad človeka, ako človek stavlja svojo vrednost nad vrednost sočloveka, da je istotako obojati kakor znak brutalnega egoizma, ako se skupina ljudi, narod, hoče postavljati drugim skupinam, drugim narodom za gospodarje in — tlačitelje.

To je ne le vzvišena in neoporečna, ampak tudi tako jasna resnica, da je le žalostno, ako se jo mora še le naglašati.

Nu, mi konstatujemo z zadovoljstvom, da je spoznavanje te resnice začelo prodirati tudi v vrstah socialne demokracije slovenske. A prvaki, ki predajajo z izgledom, so zopet Čehi. Češka socialna demokracija je v zadnje čase začela energičen boj ter očita nemški socialni demokraciji, da hoče češkega delavca pod pretvezo internacionalne ideje — germanizirati!

Dolgovi Nemčije.

Nemško ministerstvo za finance je izdalo izkaz stroškov za nemško armado od leta 1872. do 1905. Glasom tega izkaza je Nemčija izdala za armado okoli 16 in pol milijard. Letošnje leto treba za nemško armado 704.547.295 mark. Stroški za armado so štirikrat tako veliki, nego je bila vojna odškodnina, ki jo je francoska plačala Nemčiji. Pod vlado sedanjega cesarja (od leta 1888 naprej) so izdali za armado 10 milijard mark.

Za vzdrževanje vojne mornarice je pa Nemčija že izdala nad tri milijarde mark. Leta 1905. je za mornarico v proračunu 105.046.491 mark tekočih, 92.152.950 rednih in 48.229.000 izrednih izdatkov, vsega skupaj torej 245.428.441 mark. Pod sedanjim cesarjem so izdali za mornarico nad dve milijardi mark.

Ako se tukaj vstaje, kar je Nemčija potrosila za svoje kolonije, dobimo svoto nad 20 milijard mark. Samo kitajska ekspedicija in nemška posest v Kiaočau stane Nemčijo okroglih 273 milijonov mark.

Dogodki na Ruskem.

»Voss. Zeitung« je prejela iz Petrograda nastopno poročilo: Minister vnaajih stvari namerava izključiti od narodnega zastopstva Žide in nomadsa plemena Asije. Svoj predlog je minister utemeljil s tem, da Židje niso dopuščeni kakor poslanci v zemstva in mestna zastopstva in zato da se jih ne more pripustiti niti v državno duno.

Prej nego se to zgodi treba pregledati vse zakone, ki se tičejo Židov.

Drobne politične vesti.

Fejervary na avdijenci v Ištu. Budimpeštanski list »Magyar Hirlap« poroča iz najboljšega vira, da vsprejme cesar dne 31. t. m. v avdijenci barona Fejervaryja v Ištu, kjer da se določijo podrobnosti političnega programa, ki ga predloži ministerski predsednik.

O volitvi srbskega metropolit. Beligranski listi izražajo svoje obžalovanje, da v nedeljo ni prišlo do izvolitve metropolit. »Štampa« piše, da bi bilo vladno všeč, ako tudi na današnji novi volitvi ne pride do ugodnega izida, ker bi vlada tekom 6 mesecev, ko se bo vršila nova volitev, imela dovolj časa, da spremeni sedanji volilni red v smislu, da bodo zamogli biti izvoljeni metropolitom tudi inozemski srbski škofje in tudi arhimandritje.

Domače vesti.

Imenovanje v sodnijski stroki. — Praktikanta Oton Weinberger in dr. Gvidon Gustin sta imenovana avskultantoma.

Umirovljen je svetovalec kranjske deželne vlade Friedrich; tem povodom mu je bil podeljen red železne krone tretjega razreda.

Shod narodno-radikalnega dijaštva. V plenarnem zborovanju dne 6. septembra dopoldne bodo predavali: 1. iur. Ciril Premrl — O slov. vseučiliškem vprašanju. 2. phil. Mihajlo Rostohar — Poedinec in skupina, etika, vera, znanost. 3. iur. Gregor Žerjav — Evolucija, načelo dela in samopomoči. 4. iur. Ivan Ušlaker — Narodnostno vprašanje.

V odseku za ljudsko izobrazbo bodo referirali: 1. O predavateljstvu — iur. Josip Zdolšek. 2. Ljudsko knjižništvo — phil. Josip Breznik. 3. Referat akad. fer. društva »Adrija« — iur. Tomo Šorli. 4. Referat »Prosvete« — vet. Ad. Ribnikar.

V odseku za matricijelno stanje slov. dijaštva bodo poročali: 1. O gmojem stanju a) v Pragi — phil. Franc Kadunc. b) v Gradcu — phil. Janko Leskovec. c) na Dunaju — phil. Josip Habe. 2. Razgovor o ekonomskih momentih, ki se naj upoštevajo o izberi poklica.

V odseku za dijaško izobrazbo bodo predavali: 1. phil. Pavel Grošelj — Življenje slov. dijaka. 2. phil. Andrej Ipavec — Sradnješko vprašanje. 3. Vseuč. mesta slov. dijakov: a) Dunaj vet. Adolf Ribnikar, b) Praga — iur. Arnost Rekar, c) Gradec — phil. J. Leskovec; 4. Naloga slov. akademskih društev — phil. Albert Kramer.

Čehi na shodu narodno-radikalnega dijaštva. Priglasenih je doslej krog 50 Čehov, med njimi 30 dijakov z celotnim odborom »Svazu československega studentstva« na čelu. Protektorat izleta v Trst sta prevzela vseučilišna profesorja dr. Chodounský in dr. Stoklasa. Shoda se udeleži tudi profesor praške tehnike Hráský. Čehi pridejo v Ljubljano že 2. septembra, 5. septembra si ogledajo s slovenskimi dijaki postojnko jamo in pridejo isti dan popoldne v Trst.

Na shod narodno-radikalnega dijaštva so se priglasili: dr. Matko Laginja, dr. Henrik Tumš, hrvatski žurnalst Stjepan Radić, urednik »Zastave« v Novem Sadu V. Caričević. Shoda se udeležijo: (cijelno slov. akad. društva: »Slovenija« (Dunaj), »Tabor« (Gradec), »Ilirija« (Praga), »Bodčnost« (Ormož), »Adrija« (Gorica), »Prosveta« (Ljubljana).

Prejeli smo. V Vašem spoštovanem listu od 29. t. m. čitam z obžalovanjem o dogodku, radi katerega se je čutil užaljenega jeden mojih slovenskih odjemalcev. Ali jaz nisem mogel priti na jasno vzlic vsamu preiskovanju. Zato sem prisiljen izjaviti, da se v prestorih moje kupčije noben mojih uslužbencev ne sme baviti s politiko in da ne bi jaz — kakor Zagrebčan, trgovec in stoječ izven vsake politične stranke — nikdar dovolil, da bi se kateremu mojih odjemalcev hotelo prepisovati, katerega jezika da se ima posluževati v občevanju z mojimi pomočniki. Seveda obstoji potekla glede pomočnikov v naši stroki, ki bi bili večji razum italijan-

Blagajničarka večja slovenska, italijanskega in nemškega jezika se sprejme v neki trgovini z manufakturnim blagom. — Naslov pove uprava »Edinosti«.

Prodaj ali v najem se odda na Vrdeži št. 74 hiša obstoječa iz 2 kuhinj, 3 sob in 3 malih sobic, vodnjakom in nad 200 Klfr. zemljišča.

Josip Krmpotič, Pola, Piazza Carli št. 1. Cene zmerne, postrežba hitra. — Štampilje se izdelujejo v vseh oblikah, tudi v obliki ure, medaljona, svinčenika itd. Kot edini slovanski zavod te vrste, priporoča se toploti, onim ker ni več potrebno slične reči naročevati pri inorodcih.

Štampilje iz kavčuka. Vsem uradom, županstvom, cerkvenim predstojništvom, trgovcem in zasebnikom, nadalje zadržam in denarnim zavodom priporoča se za izdelovanje štampiljev iz kavčuka prva slovenska tovarna v Primorskem **Josip Krmpotič, Pulj, Piazza Carli št. 1.**

Nova hiša v Štorjah št. 1 obstoječa iz 5 sob, ene dvorane, veže 2 vodnjakov, kletjo, 4 hlevi, velikim vrtom in dvoriščem ter gostilničarsko koncesijo je na prodaj za K 20.000. Helena vd. Mare. Štorje pošta Sežana.

10.000 hektolitrov vinskih sodov v vsaki velikosti od 5—70 hektolitrov prodaja po jako zmernih cenah tvrdka **Alex. Breyer i sinovi, Krizevac.**

Soba prazna ali meblirana s prostim udom se odda v najem s 1. septembrom t. l. v ul. Toricelli št. 4 I. levo. (Sprejme se tudi žensko).

Skladišče oglja, drv in petroleja na dobrem mestu tam že nad 50 let se takoj prodaja za gl. 350. — Naslov pri »Edinosti«.

Trgovski pomočnik od 17. do 19. leta, več slovenski, italijanski ter če li mogoče tudi nemški, sprejme se v trgovino jestvin. Naslov: uprava »Edinosti«.

Fizol bokini, mandoloni, kok, kisle zelje in zelje v glavah pošilja po povzetju od 50 klgr. naprej po zmernih cenah **M. Lavrenčič Šiška - Ljubljana.** Za večje pošiljke p. n. gg trgovcem cene po dogovoru.

Drogerija GUSTAV MARCO ulica Giulia št. 20. Droge, barve, pokostj, petrolej, čepiči, ščetke, mila, parfumi itd. itd. **Zaloga šip in steklenin.**

„SANTUS“ novi higijenični zobotrebniki disinfektirani parfemirani zaprosen patent se prodajajo povsod. **C. COMINI, Trst Barriera 28**

Kovaška mehanična delavnica livarna kovin, zavod za niklovanje, pozlačevanje, posrebrnje, pokotlorinjenje in pocinjenje.

VIKTOR FANO ulica R. Zovenzoni št. 4 **ZALAGA PRVE TRŽAŠKE TVRDKE**

Pekarna in sladčičarna z lastno tovarno biškotov **Fran Lampe** TRST - ulica Molin Grande št. 32 - TRST 3 krat na dan svež kruh, raznovrstne moke prvih ogrskih mlinov, fine vina v buteljkah, sladice itd. Sprejema naročbe za sladice.

F. Pertot urar TRST - ul. Poste nuove št. 9 priporoča velik izbor ur: Omega, Schaffhouse, Longines, Tavenes itd. kakor tudi zlate, srebrne in kovinske ure za gospe. Izbor ur za bismo. Sprejema popraviljanja po nizkih cenah.

„SLAVIJA“ sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodna zavarovanje na doživetje in smrt z zmanjšujočimi se vplačili. Vsak član ima po preteku petih let pravico do dividende.

MALA OZNANILA

V novi prodajalnici jestvin in kolonijal Petra Peternei v ulici Giulia št. 76 je dobili vsakovrstne jestvine kakor: kavo, riž, testenine (napeljske), sladkor, turško in belo moko, naravno maslo, svinčeno, jedilno olje prve vrste po 36 novč. — Blago vedno sveže.

Svoji k svojim! Podpisani priporoča svojo zalogo oglja, drva, premoga in drugo razno kurjavo ter petrolej. Pošiljanje na dom. **Josip Muha,** ul. Cavazza (uhod ulica Cavazzani št. 3).

NOVO PEKARNO IN SLADČIKARNO pri Sv. Jakobu ul. Cavazza 12 (zraven št. 30). Vedno svež kruh. Pošiljanje na dom. Sprejema naročila in domači kruh v pecivo. Postrežba točna. **Benedikt Suban**

Podpisani priporoča svojo **NOVO PEKARNO IN SLADČIKARNO** pri Sv. Jakobu ul. Cavazza 12 (zraven št. 30). Vedno svež kruh. Pošiljanje na dom. Sprejema naročila in domači kruh v pecivo. Postrežba točna. **Benedikt Suban**

Narodni kolek je vdobiti pri upravi „Edinosti“

Jrškaška posojilnica in hranilnica registrovana zadruga z omejenim poročtvom. **Piazza Caserma št. 2, I. n. — TRST — V lastni hiši. Telefon št. 952.** Vhod po glavnih stopnicah. Hranilne uloge sprejema od vsakega, če tudi ni ud zadruga in jih obrestuje po 4%. Rentni davek od hranilnih vlog plačuje zavod sam. Vloga se lahko po 1 krono. Posojila daje samo zadrugnikom in sicer na uknjižbo po 5%, na menjice po 6%, na zastave po 5 1/2%. Uradne ure: od 9.—12. dopoldne in od 3.—4. popoldne. Izplačuje vsaki dan ob uradnih urah. — Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt. Ima najmoderneje urejeno varnostno celico za shrambo vrednostnih papirjev, listin itd. Poštno hranilnični račun 816.004.

Hočete li dolgo živeti

In se veseliti dobrega zdravja. Da to dosežete, morate skrbeti, da si ohranite zdrav želodec in uredite dobro prebavljanje.

Kdor si je pokvaril ali prehladil želodec z neprebavljivim, prevročimi ali premrzlimi jedili in pijačami, vdobí gotovo odpomoč z

Germanovo življensko esenco

koje se uporablja z najboljšim uspehom pri pomanjkanju volje do jedi, slabotnemu želodcu, napenjanju, riganju, razvici, slabosti, gubav u. omotici, trganju, zapiranju, marjdam (zlati žili). Pri težkih jedilih, poseba po ako se uživa mastne in težke prebavljive jedila povspesuje ta esenca prebavo in daje izvrsten ter tako da se s tem na največji stopnji vzdržuje in redi život. Vseled odstranitve vseh pokvarjenih sokov v životu, čisti ta esenca kri ter daje prednost v primeru z drugimi enakimi zdravili, vsled česar je popolnoma neškodljiva četudi se jo uživa na leta, kajti ista obstoji od izbranih dobrih rastlin ter ima prijeten grenak aromatičen okus, koji dopade tudi jako občutljivim osebam kakor ženskam in otrokom

Germanova življenska esenca je pravo ljudsko in domače zdravilo, ki bi ne smelo manjkati v nobeni hiši, ker večkrat z njo — ko ni pri roki takoj zdravniške pomoči — obvaruje resne bolezni. Pri kupovanju naj se zahteva le **„Germanovo življensko esenco iz lekarne pri „Črnem orlu“ iz Belovara,** ker se nahajajo tudi druge pod enakim imenom, ki pa ne presegajo na dobroti prave esence. Znak pristnosti je razviden na vsaki steklenici, ki je zavita na zelenem kartonu s polnim imenom tvrdke: **Lekarna pri „Črnem orlu“ K. German, Belovar (Hrvatske),** kamor naj se pošilja vse naročbe. Cena steklenice K 1.40; po pošti se ne pošilja manje od dveh steklenic. Pakovanje 40 st. po povzetju ali predplačilo. Naslovi naj se blagovole pisati pravilno in čitljivo. Pojasnila na vprašanja, prospekti in navodila brezplačno.

Germanovo življensko esenco mora trpečim ljudem toploti priporočiti, ker sem jo toli jaz osebno preskušal in tudi svojim župljanom priporočal ter se prepričal v izvrstnem uspehu.

Edmund Medeotli, župnik v Trojstvu (Hrvatska).

Vam naznanjam, da sem poskušal že s mnogosteviličnimi zdravili, toda niso imele zaželjenega uspeha njejtde kot Germanova življenska esenca.

Andrej Žižek, Sv. Ana na Kranjskem.

Prosim Vas, da mi zopet pošljete 8 steklenic Germanove življenske esence, katere moram vsem bolnim na želodcu toploti priporočiti. Moje zdravje se obrača že na boljše.

Apolenija Haberl, Semrak na Štajerskem.

Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastni bančni hiši v Gospodskih ulicah 12

„Slavija“ vzajemna zavarovalna banka v Pragi. — Rezervni fond 31.865.386 80 K, izplačane odškodnine: 82.737.159 57 K. Pa velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vsakozni slovensko-narodno upravo.

Vse pojasnila daje: **Generalni zastop v Ljubljani,** čegar pisarne so v lastni bančni hiši v Gospodskih ulicah 12

Fran Macorig trgovina z jestvinami ul. Barriera vecchia 38 Zaloga sladkorja, kave, riža, raznega žita, moke in otrobov. Vino v buteljkah, mineralna voda. Specialiteta tu inoz. testenine, surove in kuhano maslo.

Guerino Marcon ulica Tivarnella št. 3 Priporoča svojo zalogo oglja in drv, ki je vedno preskrbljena z najboljšim kranjskim blagom. Prodaja na debelo in drobno. Pošiljanje na dom. Telefon št. 1664.

Tovarna kisa **Bruschina & Hrovath** Trst - Riva Grumula 6 **Zaloga vinskega kisa in specialnih kisov.** Konkurenčne cene.

MIRODILNICA **Henrik Bonetta** ul. Carradori 18 (vokal Gopu) Specialiteta navadnih in medicinskih drog, barv, pokostj, lakov, ščetk, čepičev, navadnega in parfumnega mila, petroleja, spirita (žeste) za goriti. — Barvilo za čiščenje vina. Nizke cene. Prodaja na debelo in drobno

Nova prodajalnica **Romolo Perini** zlatar in draguljar Via del Rivo 26 Sprejema popravke, kupuje zlato, srebrno in juvele. Popravlja ure na jamstvo.

Ivan Jančar tehn. konces. zobozdravnik TRST ul. Torrente 32 II. n. Delavnica za umetno zobovje. Izvršuje popolno zobovje iz kaučuka ali zlata po francoskem sestavu. Popravke v 2 urah. Cene zmerne. Sprejema od 8—6 pop.

ANTON SKERL

mehanič. zapriseženi zvedenec. Trst - Carlo Goldonijev trg 11. - Trst. Zastopnik tovarne koles in motokoles „Puch“. Napeljava in zaloga električnih zvočkov. Izključna prodaja gramofonov, zonofov in fonografov. Zaloga priprav za točiti pivo. Lastna mehanična delavnica za popraviljanje šivalnih strojev, koles, motokoles itd. Velika zaloga pripadkov po tovarniških cenah. TELEFON št. 1734.

CESARE ALPRON komisije in zastopstva TRST ulica Acquedotto 65. I.

Fotografični atelir pri Sv. Jakobu, ul. Gius. Caprin 28 (prej ulica del Rivo) izdeluje vsakovrstne fotografije in vse v to stroko spadajoče stvari. Cene nizke

Dražbeni razpis.

Podpisano županstvo razpisuje ustmeno dražbo za napravo občinskega napajališča v vasi Voglje.

Dražba se bo vršila v nedeljo, dne 3. sept. t. l. ob 4. uri pop. v občinski pisarni v Velikem Repnu.

Natančneje pojasnila daje podpisano županstvo.

VELIKI REPEN, 29. avg. 1905.

Ivan Ravbar, župan.

Doge za parkete

hrastove ali jelove prve vrste prodaja pod jamstvom po tovarniški ceni.

Zaloga lesa - Miclaur ulica Fonderia št. 7

Pekarna, sladčičarna in tovarna biškotov

Vinko Škerk TRST ulica Acquedotto št. 15

Filijalka v ulici Miramare št. 13

Raznovrsten kruh, moka prvih tovarn, sprejema naročbe na najhitrejšo pecivo ter dostavlja kruh na dom. Za obilen obisk se toploti priporoča cenj. občinstvu.

Leon Fano ulica Nuova 21

zlatar in draguljar

prodaja, kupuje in zamenjuje zlatanino, srebrnino in dragulje; sprejema popravke po najzmernejših cenah ter prodaja na mesečne obroke proti solidnemu jamstvu.

Stavbinski materijal

kakor korce, vsakovrstno opeko, pesek, apno, živo in ugašeno, se dobiva po najnižjih cenah, da se ni bati konkurence, pri trvdki

Belli & Corsi

ulica Economo št. 12 (stari mlin).

Zaloga

izvozno-marčne (Export-Märzen) in vležane (Lager)

pive

v sodčkih in v buteljkah, kakor tudi

kvasa

iz tovarne Bratov Reininghaus

Steinfeld pri Gradcu.

Zaloga Mattonijeve Giesshubler

vedno sveže kisle vode

po zmernih cenah

pri

ANTONU DEJAK junior

TRST

Via degli Artisti št. 10.

Zavaruje poslopja in premočnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkrajše. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatne podpore v narodne in občnkoristne namen.